

ZE SOCIALISTICKÝCH ARMÁD

Boj s vojskovým letectvem

V armádě USA existuje od roku 1959 a dále se rozvíjí vojskové letectvo, které je organizačně začleněno do sestavy svazů a svazků pozemních vojsk. Např. polní armáda má skupinu vojskového letectva o čtyřech rotách a další rotu u štábu dělostřelectva, armádní sbor má až dvě rot, divize má prapor (v současné době má pěší divize USA až 110 letounů a vrtulníků). Přibližně stejná organizace vojskového letectva je zavedena v anglické armádě a v bundeswehru.

Na základě rozvoje a zdokonalování vojskového letectva byly i upřesňovány jeho úkoly. V nedaleké minulosti plnilo vojskové letectvo především úkoly přepravy vojsk, materiálu a techniky na poměrně nevelké vzdálenosti, úkoly spojení, zabezpečení velení, pozorování bojiště, odsunu raněných, zřizování dýmových clon a kontroly maskování vojsk. Nyní k nim přibývají úkoly vzdušného a radiačního průzkumu a palebné podpory vojsk.

Ve Spojených státech pokračuje výzkum možností použít vojskové letectvo jako nosiče jaderných, chemických a bakteriologických zbraní a dále se zdokonaluje jeho konstrukce (pancéřování zranitelných míst vrtulníků před palbou pozemních zbraní, vývoj různých systémů výzbroje). To vše svědčí o snaze vytvořit vzdušný bojový prostředek, který by spojoval vlastnosti obrněného transportéru a bitevního letounu. Tak např. vrtulník UH-1B IROQUOIS má ve výzbroji tři systémy výzbroje: XM-3 s raketami (k ničení živé síly ve vzduchu), CBU-191 (E 159) s otravnými látkami a XM-9 s osvětlovací a dýmovou municí.

Zkušenosti svědčí o tom, že vojskové letectvo má na bojišti dobré palebné vlastnosti a je pro svazky (v nichž je organi-

začně začleněno, nebo přiděleno] vysoce mobilním prostředkem palebné podpory a vzdušného průzkumu. Kromě toho vojskové letectvo umožňuje zvýšit pohyblivost pozemních vojsk na bojišti a snížit jejich závislost na komunikacích, popřípadě na prostorech zamořených radioaktivními a otravnými látkami.

Vojskové letectvo Američané používají v týlové zóně k přepravě vojsk a materiálu [její hloubka do čáry dotyku dosahuje až 150 km] a v zóně bojové činnosti [přímá letecká podpora, vysazení a zabezpečení

bojové činnosti taktických vzdušných výsadků, průzkumných a diverzních skupin, vytváření minových zátarasů atd.) do 40—50 km od čáry dotyku na stranu protivníka.

Z toho vyplývá, že v soudobých podmínkách vzrůstá význam boje s vojskovým letectvem. Na jeho výsledku ve značné míře závisí úspěch boje a operace. Proto k boji s ním je nutné používat nejen síly a prostředky vojska PVO, ale i vševojskových [tankových] a leteckých svazků a dále útvarů a jednotek jiných druhů vojsk.

Možnosti sil a prostředků PVO

Prostředky radiotechnického průzkumu vzdušného nepřítele, používané v systému PVO pozemních vojsk [radiolokační stanice typu P-10, P-12, P-15, P-30 a P-35] mají velkou přesnost a jsou schopny současně zjišťovat a sledovat několik vzdušných cílů. Možnosti těchto radiolokačních stanic ke zjištění vzdušného nepřítele v malých a přízemních výškách (10 — 50 m) jsou však velmi omezeny, a proto nezabezpečují úspěšný boj dnešních prostředků PVO s vojskovým letectvem. S využitím těchto radiolokačních prostředků prakticky není možné vytvořit souvislé radiolokační pokrytí.

Ve spojitosti s tím není možné v současné době využívat radiotechnické prostředky ke včasnému varování o letech a činnosti vojskového letectva nepřítele. Proto nepřítel s využitím letu v malých výškách může skrytě a neočekávaně pronikat k určeným objektům. K určitému zeslabení tohoto nedostatku je účelné [do doby zavedení do výzbroje vysoce mobilních radiolokačních prostředků malých rozměrů k zabezpečení spolehlivého zjištění vzdušných cílů v malých výškách na velké vzdálenosti] pokračovat ve zdokonalování dnešních radiolokačních stanic a hledat neúčelnější způsoby vytváření souvislého radiolokačního pokrytí v pásmu armády a fronty.

Zvláštní pozornost zasluhují návrhy na vývoj letounů [vrtulníků] radiolokačního

hlídkování a na systém stanovišť vizuálního pozorování vzdušného prostoru. To by značně zvýšilo spolehlivost, nepřetržitost a mobilnost radiotechnického průzkumu a zlepšilo vizuální pozorování vzdušného prostoru. Kromě toho každý voják všech druhů vojsk musí být vycvičen ve vzdušném pozorování a rozeznávání letounů a vrtulníků.

Určitou úlohu v boji s vojskovým letectvem budou hrát speciální útvary při účinném rušení jednak přístrojů radiotechnického průzkumu na palubě letounů a vrtulníků, jednak sítí velení tomuto letectvu.

PL raketové soustavy středního dosahu vzhledem ke svým možnostem zjišťovat a ničit vzdušné cíle v malých výškách i k ochraně proti rušení neodpovídají v plné míře soudobým požadavkům. Účinnější v tomto směru jsou soustavy malého dosahu, ale ani ony nezabezpečují vytvoření spolehlivého pásma ničení v malých a přízemních výškách při ochraně vojsk. Kromě toho PL raketové soustavy musíme chránit PL dělostřelectvem a PL kulomety.

To znamená, že do doby zavedení do výzbroje vojsk [v tom i motostřeleckých a tankových divizí i pluků] dokonalejších a účinnějších PL raketových systémů, jejichž bojové možnosti umožní spolehlivě ničit vzdušné cíle ve velkých, středních, malých a přízemních výškách i za rádiového rušení, hlavními prostředky boje

s vojskovým letectvem zůstávají hlavně PL dělostřelectvo a PL kulomety, které mají vysokou rychlost a účinnost palby v malých výškách.

Zkušenosti cvičení a propočty svědčí o tom, že ke zvýšení možností tankových a motostřeleckých svazků a útvarů k boji se vzdušnými cíli v malých výškách je potřeba mít:

- v PL dělostřeleckém pluku divize — jeden oddíl PL raket malého dosahu a jeden oddíl PL dělostřelectva,

- v tankovém a motostřeleckém pluku — PL dělostřelecký oddíl (dvě baterie čtyřhlavňových PL kanónů a četa PL kulometů),

- v praporu — četu dvouhlavňových PL samohybných kanónů,

- v rotě (četě) — 2 — 3 přenosná zařízení PLRS.

Kromě toho všechny tanky a určitou část obrněných transportérů je účelné vyzbrojit velkorážními PL kulomety.

Jenom společné použití lehkých (přenosných a pohyblivých) systémů PLRS a rychlopalného PL dělostřelectva ve spojitosti s palbou automatických pěchotních zbraní jednotek umožní vojskům vyřešit problém boje s letouny a vrtulníky vojskového letectva.

Pozornost zasluhují i návrhy o zavedení dokonalejších zaměřovačů u pěchotních zbraní, které umožní vést účinnou palbu jak na pozemní, tak i na vzdušné cíle. Praktické výsledky střeleb svědčí o tom, že palba pěchotních zbraní v hodnotě nejméně čtyř je neúčinnější maximálně do 500 m.

Stíhací letectvo je jedním z neúčinnějších prostředků boje s nízkoleteckými cíli.

Jeho nepřetržitou a úspěšnou bojovou činnost ve značné míře umožňuje neustálé souvislé radiolokační pokrytí. Ze zkušeností vyplývá, že celková hloubka bojové činnosti stíhacích letounů při radiolokačním zabezpečení se země ve výšce 100 — 200 m nepřevyšuje 10—25 km (10—15 km od čáry dotyku na stranu vlastních vojsk i na stranu nepřítele). To ovšem neodpovídá

dnešním požadavkům. To jen potvrzuje nutnost zavést letouny a vrtulníky radiolokačního hlídkování, které budou schopny svými palubními radiolokačními prostředky zjišťovat nízkoletecké vzdušné cíle a zabezpečovat činnost stíhacích letounů proti nim do hloubky 150 — 200 km.

Zvláště aktuálním požadavkem je zvýšit možnosti samostatné činnosti stíhacích letounů. Toho můžeme dosáhnout vybavením stíhacích letounů dokonalejšími palubními zaměřovači a stanicemi zjišťování vzdušných cílů a speciální navigační technikou, která ulehčí letci ovládání letounu v malých výškách.

Vznikla i nutnost rozšířit možnosti stíhacích letounů k napadání vzdušných cílů na vstřícných kursech a k ničení vzdušných cílů ze všech směrů. Tím odpadá nutnost složitěho manévru při útoku letounů a vrtulníků v malých výškách, na druhé straně se zvýší hloubka čar napadení v celém rozsahu výšek a rychlostí letu a prodlouží délka času při zjišťování vzdušných cílů nebo při letech v pásmech hlídkování.

Soudobé stíhací letouny mají základny na velkých letištích, které mají vzletové a přistávací dráhy s tvrdým nebo zpevněným povrchem. Výstavba takových letišť vyžaduje dlouhý čas, velkou spotřebu materiálních prostředků a techniky; to v bojových podmínkách nebude vždycky možné. Může to mít za následek zaostávání přemísťování stíhacích letounů a neúplné využití jejich bojových možností k boji nejen s vojskovým, ale i s taktickým letectvem. Proto je neúčelnější mít na letounech, předurčených k boji s vojskovým letectvem, podvozek kola — lyže, a prořezovat zavádění stíhacích letounů s vertikálním vzletem a přistáním, které mohou působit s nevelkých pozemních základen.

K boji s vojskovým letectvem není účelné používat soudobé nadzvukové stíhací letouny vzhledem k neekonomickým výsledkům i k nemožnosti plně využít všech jejich bojových vlastností.

Zkušenosti cvičení a praktické úkoly bojové přípravy svědčí o tom, že k ničení

nízkoletých vzdušných cílů je účelnější používat podzvukové víceúčelové letouny s turbovrtulovým pohonem, s krátkým vertikálním vzletem a přistáním, s velkým rozsahem rychlostí a výšek letu. Kromě toho je účelné vybavit vlastní letouny a vrtulníky vojenského (pomocného) letectva odpovídající výzbrojí k boji s letouny a vrtulníky vojenského letectva nepřítele.

Organizace a vedení boje

Zkušenosti válečných her a cvičení ukazují, že **boj s vojenským letectvem organizují štáby v celkovém systému PVO** na základě týchž principů, jako boj s jinými druhy letectva (soustředění úsilí prostředků PVO k ochraně hlavních uskupení vojsk a nejdůležitějších objektů, nepřetržitost boje, vytvoření výhodných podmínek pro široký manévr silami a prostředky PVO, úzká a přesná součinnost mezi všemi silami a prostředky). V tomto systému však musí být dostatek sil a prostředků, schopných úspěšně bojovat s vojenským letectvem, aniž bychom snížili účinnost úsilí proti ostatním druhům letectva nepřítele.

Tento boj bude mít i své zvláštnosti, podmíněné na jedné straně vysokou manévrovostí vojsk na bojišti, rychlými a náhlými změnami situace, rozptýlením bojových sestav vojenského letectva, radiolokátory, dále jeho schopností volného manévru, dobrou kursu letu nad neobsazenými úseky terénu nebo v mezerách mezi bojovými sestavami vlastních vojsk. Velký význam má i poměrně mohutná palubní výzbroj vrtulníků a jejich schopnost přistávat na nepřipravených plochách o malých rozměrech. Jsou však poměrně zranitelné prostředky PVO a pěchotními zbraněmi.

To bezesporu zvyšuje význam přímé ochrany uskupení vojsk a objektů na bojišti a vynucuje si větší samostatnost PVO svazků a útvarů pozemních vojsk.

Z intenzity letů vojenského letectva a omezené možnosti jejich včasného zjištění vyplývá požadavek na neustálou bo-

Bylo by nesprávné omezovat boj s vojenským letectvem jen na činnost prostředků PVO. Významnou úlohu budou mít **úderý raketového vojska, dělostřelectva, stíhacích bombardovacích letounů** na letiště, přistávací plochy a zásobovací základny vojenského letectva. Tyto úderý mohou zmařit nebo zeslabit jeho bojové použití.

jovou pohotovost prostředků PVO k okamžitému zahájení palby. Zvyšuje se i význam jejich decentralizovaného velení.

Ničení letounů a vrtulníků vojenského letectva bude často spojeno s bojem s taktickým a někdy i strategickým letectvem, které působí jak v malých, tak i ve velkých a středních výškách. Úspěch boje s nimi bude záviset na správném rozdělení a dovedném použití sil a prostředků PVO v souladu s jejich předurčením a takticko-technickými možnostmi. Proto každý velitel při rozhodování o organizaci PVO musí brát v úvahu zvláštnosti průzkumu a ničení letounů a vrtulníků vojenského letectva.

V rozhodnutí, s přihlédnutím k předpokládané činnosti, velitel stanoví:

- množství PL raketových, PL dělostřeleckých a PL kulometných zbraní určených k posílení svazků (útvarů, jednotek) a odřadů, které působí v odtržení od hlavních sil,

- pásma průzkumu a vedení palby na letouny a vrtulníky,

- činnost prostředků PVO při odražení současného útoku taktického a vojenského letectva;

- využití pěchotních zbraní k boji s letouny a vrtulníky nepřítele;

- zásady manévru palbou, silami a prostředky PVO na jiné směry,

- opatření k udržení nepřetržité pohotovosti prostředků PVO, určených k boji s vojenským letectvem a k obnovení bojeschopnosti sil a prostředků PVO po napadení úderý raket, letectva a dělostřelectva nepřítele;

— úkoly všech druhů průzkumu ke zjištění přistávacích ploch a zásobovacích základů vojenského letectva, k ničení letounů a vrtulníků skupinami hloubkového průzkumu.

Důležitý význam má **organizace průzkumu nízkoleteckých vzdušných cílů u radiotechnických prostředků a na stanovištích vizuálního pozorování**, dále určení prostorů jejich rozmístění v bojových sestavách a organizace hlášené služby.

Vzhledem k tomu, že armádní a frontové radiotechnické prostředky nemohou vždy najednou předat údaje o letech vojenského letectva, a divizní radiolokační stanice samy tento úkol nevyřeší, k průzkumu nízkoleteckých cílů můžeme použít stíhačské radiolokátory (SON) PL baterií, sloučené do skupin po 2—3 stanicích ke zjišťování cílů v jednom určeném pásmu. To dovolí poněkud kompenzovat malou šířku vyzařovaného svazku SON a vést průzkum cílů v malých a přizemních výškách. Takové využití SON vyžaduje náležitý výcvik a kromě toho do jisté míry oslabuje možnost PL prostředků v boji s taktickým letectvem ve středních a velkých výškách.

V těchto podmínkách se zvyrazňuje úloha a význam stanovišť vizuálního pozorování, organizovaného v útvech (jednotkách) a na velitelských stanovištích. Podle zkušeností cvičení tato stanoviště splní úspěšně své úkoly v tom případě, jsou-li rozmístěna na vyvýšeninách a při přemísťování používají prostředky s velkou průchodností, chráněně spolehlivě před palbou nepřítelů.

K průzkumu letů a základů vojenského letectva je výhodné používat i spojovací letouny a vrtulníky. Pozornost zasluhují a další rozpracování vyžadují návrhy na sloučení velitelských stanovišť PL dělostřeleckých a PL kulometných útvarů a jednotek se stanovišti vizuálního pozorování. To by umožnilo zkrátit čas od okamžiku zjištění letounů (vrtulníků) nepřítelů do zahájení palby a prodloužit dobu jejich ostřelování.

Své zvláštnosti má i **použití stíhačského letectva**. K ničení letounů a vrtulníků vojenského letectva na některých cvičeních se vyčleňovalo po 2—3 letkách od každé stíhací letecké divize. To ovšem nevyklučovalo dodatečné použití stíhačských letounů, které plnily jiné úkoly. Rovněž tak stíhací letouny, vedoucí boj s vojenským letectvem, mohly být použity ke splnění jiných úkolů.

Základním způsobem bojové činnosti stíhačských letounů v pásmu souvislého radiolokačního pokrytí je napadání vzdušných cílů způsobem „hlídkování ve vzduchu.“ Plnění úkolů k ničení letounů a vrtulníků mimo pásmo souvislého radiolokačního pokrytí je možné jen způsobem samostatného vyhledávání cílů („lov“). Úspěch „lovu“ ve značné míře závisí na umění určit pravděpodobné prostory činnosti a směry letů vojenského letectva nepřítelů.

K vyhledávání cílů používáme dvojice nebo jednotlivé stíhací letouny. Při vyhledávání a útoku na vzdušné cíle, letící v malých a přizemních výškách, nejlepších výsledků je dosahováno na leteckých taktických cvičeních ve dne v normálních meteorologických podmínkách nebo pod mraky za horizontální viditelnosti 4—5 km, při výšce letu stíhačského letounu o 600 až 800 m výše, než je předpokládaná činnost letounů a vrtulníků nepřítelů.

V pásmu o šířce 20—30 km je výhodné mít 2—3 směry vyhledávání, vzdálené 4—6 km jeden od druhého. Vyhledávání začíná od nejvzdálenějšího prostoru a postupně se přibližuje k vlastnímu území. Stíhací letoun po zjištění cíle nabere výšku a útočí na letoun (vrtulník) se zadní polohou.

Je-li nedostatek stíhačských letounů — „lovců“, určuje se k jejich zesílení další skupina stíhačských letounů ze sestavy hlídkujících jednotek, které jsou ve vzduchu nebo na letišti v pohotovosti čís. 1. V takovém případě stíhací letouny — „lovci“ vyčkávají přilet letounů v prostoru činnosti a navádějí hlídkující letouny na zjištěné letouny (vrtulníky).

Ve prospěch boje s vojenským letectvem stíhací letouny mohou vést vzdušný průzkum jeho rozmístění a zásobovacích základů a útočit na ně samostatně nebo společně s útvary a jednotkami jiných druhů letectva, s křídlatými raketami, dělostřelectvem a raketovým vojskem.

Součinnost sil a prostředků PVO v boji s vojenským letectvem organizujeme nejen uvnitř svazů a svazků, ale i s prostředky PVO sousedů a se stíhacím letectvem. Ze zkušeností jedné válečné hry vyplývá, že k zabezpečení nepřetržité součinnosti se stíhacím letectvem je účelné vysílat od tankových a motostřeleckých divizí prvního sledu armád důstojníky se spojovacími prostředky na nejbližší místa navedení stíhacího letectva. Tito důstojníci se nejen podílejí na rozdělování cílů mezi stíhací letouny a PL prostředky, ale také informují velitele divize o vzdušné situaci. Tyto informace mohou doplnit ta hlášení

o letech nepřátelského letectva v pásmu divize, které velitel dostává ze svých stanovišť vizuálního pozorování.

V průběhu bojové činnosti velitel armády (velitelé svazků) upřesňuje a vydává nové úkoly PL útvarům a jednotkám podle vzniklé situace, podle směrů a taktiky činnosti vojenského letectva nepřítel, mění prostory palebných postavení PL raket, PL dělostřelectva, PL kulometů, radiotechnických a vizuálních stanovišť, poradí manévru prostředků PVO. Zvláštní pozornost věnuje spolehlivé ochraně vojsk, která plní hlavní úkol.

Nově zjištěné přistávací plochy a zásobovací základny vojenského letectva musí být okamžitě napadeny údery raket, dělostřelectva a letectva. Nemá-li velitel svazku k tomu prostředky, nebo jich má nedostatek, žádá o pomoc velitele svazků a útvarů, se kterými udržuje součinnost, nebo to hlásí nadřízenému veliteli.

Z krátkého rozboru zvláštností a názorů na vedení boje s vojenským letectvem vyplývá závěr, že tento boj zahrnuje v sobě bojovou činnost všech druhů vojsk PVO společně s motostřeleckými (tankovými) jednotkami a jeho účinnost bude v mnohém záviset na vybavení vojsk odpovídající výzbrojí a na rozpracování nejúčelnějších způsobů vedení boje.

Boji proti imperialistické válce musí být v nynějším okamžiku, kdy válka už začala a každým dnem hrozí přeskóčit na Sovětský svaz, podřízena veškerá činnost strany. Základní metodou boje proti imperialistické válce je třídní boj proti vlastní buržoazii. Když zesílíme a vystupňujeme boj proti buržoazii za všechny bezprostřední hospodářské a politické zájmy pracujícího lidu měst a venkova, tím křížíme také válečné plány buržoazie. Nadto však se musíme snažit, aby široké vrstvy pracujícího lidu byly vyburcovány proti válečným plánům a vědomě proti nim bojovaly.

(Z rezoluce IV. pléna ÚV KSČ z 19. a 20. března 1932, přijaté k referátu soudruha Gottwalda.)